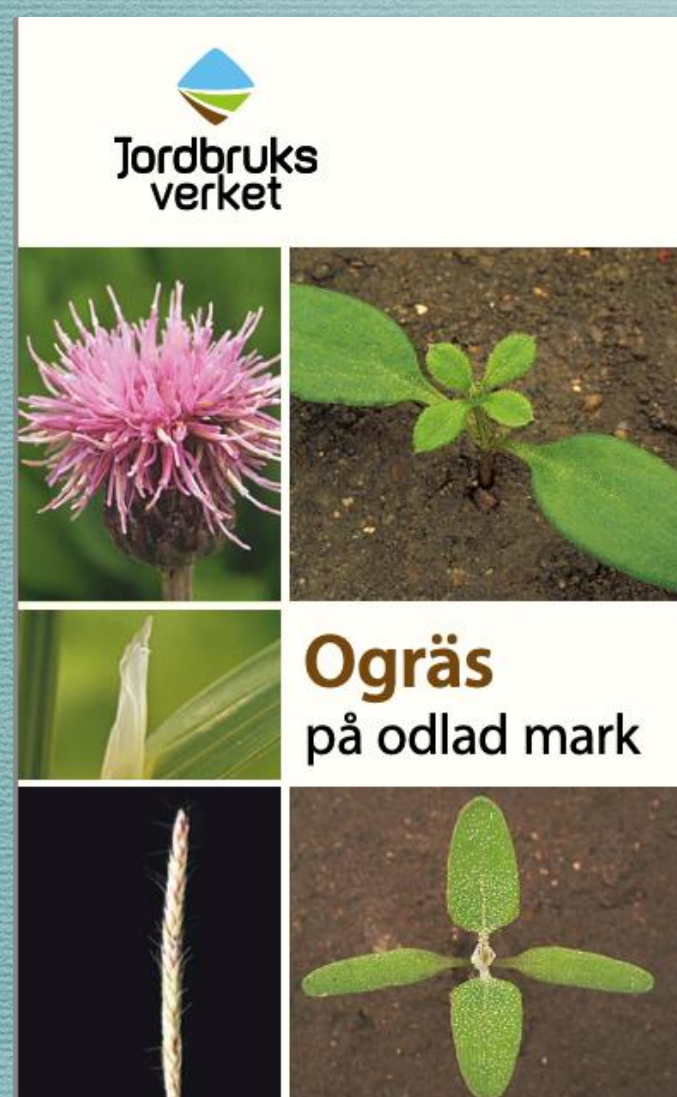

Sprids nya ogräsarter med utsädet?

Lotta Claesson
lotta@hjortshaga.se
0760-197394

Bilder ur Jordbruksverkets "ogräs på odlad mark" Hönshirs, renkavle, råttsvingel, sandlosta

Sprids nya ogräsarter med utsädet?

- * Svaret är både ja och nej.
- * Biologiska faktorer:
 - * Följer ogräset med utsädespartiet?
 - * Kan ogräset sätta frö och klarar det att föröka sig i Sverige?
- * Legala faktorer
 - * Regelverk för Svenskt certifierat utsäde
 - * Regelverk för certifierat utsäde från andra länder
- * Frivilliga faktorer
 - * Utsädesföretagens egna krav

Ogräs som har kommit/ökat de senare åren: renkavle, råttsvingel, sandlosta, hönshirs....

Fågelfrö och annat foder är inte utsäde och kontrolleras inte via det regelverket

Följer ogräset med utsädet?

Biologiska faktorer

Om ogräs ska kunna sprida sig med utsädet krävs bl a

- *Plantan inte släpper fröet, "drösar", innan tröskning
- *Storlek, form och vikt på fröet stämmer med utsädets art. Annars rensas det bort vid tröskning, torkning eller i utsädesanläggningen.
- *Förmåga att t ex klistra sig fast, borra sig in, gömmas sig i/bland utsädet
- *Exempel: Inget renkavlefrö har hittats i stråsädespartier 2015-2019, trots att det hittats i 2 - 4 % av odlingarna av frö och höstsäd.

Kan ogräset sätta frö och klarar det att föröka sig i Sverige?

Biologiska faktorer

Faktorer som påverkar om ogräsfröet följer med utsädet ska det kunna gro och föröka sig.

- * Är fröet livsdugligt. T ex tillräckligt moget, torrt...
- * Klarade ogräsfröet tröskning och rensning utan att bli skadat.
- * Klarar ogräsfröet att gro på den nya platsen.
 - * Vid höstsådd; klarar frö/planta vintern.
 - * Vid vårsådd; behövde fröet en vinter för att plantan ska gå upp i frö.
- * Klarar plantan att växa upp och sätta livsdugligt frö.

Certifiering, krav på utsäde

Certifieringsprocessen: Fältbesiktning, provtagning och analyser.

kontroll
Legala faktorer

All personal, utrustning och metoder måste vara godkända och kontrolleras regelbundet.

Svenskproducerat utsäde

- * EU:s gemensamma krav
- * Svenska krav på flyghavrefrihet, vattenhalt och halt av vissa sjukdomar på stråsäd.

• **Införsel (EU) och Import (tredje land)**(endast godkända länder)

- Certifieringen måste uppfylla EU: s krav.
- Samma kontroll på flyghavrefrihet (stråsäd).

Frihet från flyghavre är ett tilläggskrav som Sverige förhandlade fram vid EU-inträdet.

Fältbesiktning och kontrollodling

Legala faktorer

- * Kontroll av att det är rätt sort och växtföljden.
- * Inget specifikt ogräskrav, utom för flyghavre. Det ska gå att besiktiga grödan och avgöra om det inte finns flyghavre och sortinblandning.
- * "utsädesodling ska läggas ut på fält i god hävd och utan förekomst av flyghavre".
- * "Vid slutlig fältbesiktning ska odlingen ha befunnits fri flyghavre"

Flyghavre

Provtagning/Analys

Legala faktorer

- * Det rensade partiet provtas.
- * Det är ogräsets förekomst i partiet efter rensningen som bestämmer om partiet är godkänt
- * Provtagning och provhanteringen säkerställer att det är representativt prov som lämnas till lab
- * Kalibrerad/kontrollerad utrustning, tex provtagningskäppar, vågar, neddelare, groningsrum
- * Statistiskt säkerställda internationella metoder, instrument och frekvenser

Certifierat utsäde

Legala faktorer

- * Allt utsäde som säljs ska vara certifierat
- * Uppfylla kraven, så det är tydligt vad som finns i säcken
- * Högre krav på utsäde som ska producera nytt utsäde (Klass A och B) än bruksutsädet (C2 , C)
- * Ta eget utsäde är godkänt, ev betala royalty via Svuf
- * Byta eget utsäde med grannen, sälja.... Inte godkänt

Krav för godkännande - analys

Legala faktorer

Gräs och klöver,
bruksutsäde (klass C):

Andra arter: max 1,5 - 2 %
varav en art 1 % .

Kvickrot, renkavle max 0,3 - 0,5 %

Syra: Max antal 3-5 st

Klass A, B

Andra arter: max 0,3 %, varav
en art max 20 st

Kvickrot, renkavle: 1-5 st

Syra: 1-3 st

Stråsäd klass C1, C2:

Andra arter: max 20 st, varav
14 st stråsäd

Klass A, B:

Andra arter: max 8 st, varav
stråsäd 2

Trindsäd: Alla klasser

Andra arter: Max 0,5 %, varav
en art max 0,3 %

% avser vikts-%

Större risk vid utsäde från annat land?

Legala faktorer

Köp i Sverige:

- * Allt utsäde som ska uppförökas eller saluföras ska anmälas till Jordbruksverket för administrativ kontroll och registrering. (Undantag blandningar för vall- och grönyta)
- * Extra kontroll på flyghavrefrihet i stråsäd
- * Företagens frivilliga prov tas ut av godkända provtagare och analyseras på ett godkänt lab. (Främst för uppförökningsutsäde)

Egen införsel: Det är upp till dig vilka kontroller du vill göra.

Flyghavreförekomst (2015-2019)

Svenskt utsäde: 0,0008 %

Infört/importerat utsäde: 0,2 %

Var kommer utsädet från?

- * Märkningen (etikett eller direkt på säck) visar vilket land utsädet ursprungligen producerats i.
- * Svensk certifiering: Certifieringsnummer som börjar på SE eller F, står Jordbruksverket eller Frökontrollen Mellansverige.
- * Läs landskoden, DK, DE, FI, FR, BE, NL, NZ....
- * Vall- och grönyteblandningar: Även om märkt med SE eller F, kan det innehålla frö från andra länder. Blandats i Sverige
- * Danmark är världens största producent av vall- och grönytefrö så det finns mycket Danskt frö. Andra länder ex rajgräs och vitklöver från Nya Zeeland, lusern från Frankrike.
- * Införd stråsäd kommer främst från Danmark, Tyskland och i viss mån Finland

Legala faktorer

		Växtpass/Plant Passport	
Jordbruksverket Utsädesenheten, SE 268 22 Svalöv			
EG-regler / EU rules and standards		 SE19LL6017	
Certifikatutsäde			
Certified seed C			
Art <u>Brassica napus</u>			
Sort Vårrops			
Sort Cornelis			
Cert nr SE19LL6017			
Prod i Sverige / Sweden			
Förseglat JAN 2019		Uppgiven vikt kg 25 kg	
Betat / Treated Nej / No			
Löpnr./Label No P537592			
Info från producenten		Parti/Lot 18509-02	
SE – EKO – 01			

Fördelning

Svenskt utsäde - från andra länder

Ca 10 - 15 % av utsädespartierna är införda/importerade.

Bruksutsäde

- * Strå- och trindsäd: Väldigt lite som inte är Svenskt. DK, DE
- * Vall och grönytefrö: Färdiga blandningar: Svårt att veta. Rena arter: Mesta Svenskt men mycket kommer från Danmark

Uppförökningsutsäde

- * Alla arter: Absolut majoritet Svenskt. Beror på sorten. Sortägare i Sverige oftast Svenskt utsäde.
- * Vall- och grönytefrö: Majoriteten är Svenskt men ökande marknad för exportfrö. Då kommer utsädet från det land skörden ska exporteras till.

Utöver certifieringskraven

Frivilliga faktorer

Fältbesiktning

- * Samarbete mellan Jordbruksverket, utsädesföretagen samt Frö och Oljeväxtodlarna
- * Tagit fram lista på vilka ogräs som är svårrensade och/eller extra besvärliga
- * SFO och ogräsrådgivare medverkar vid utbildning av fältbesiktigare
- * Fältbesiktigarna ska skicka in exempelplantor av flyghavre, renkavle och råttsvingel för att säkerställa att det görs rätt bedömning på fält

Analysering

- * Företagen, via SFO: s branschöverkommelse, låter analysera alla införda uppförökningspartier av gräs för förekomst av ogräs. Noll-tolerans för renkavle, råttsvingel, skräppa och hönshirs. Losta diskuteras

Sprids nya ogräs med utsädet?

- * Finns inget enkelt svar, men...
- * Risken att få besvärliga eller nya ogräs med utsädet är ganska liten
 - * Begränsande faktorer: biologin, ett välutvecklat regelverk och frivilliga överenskommelser
- * Något högre risk för utsäde från andra länder vad det gäller flyghavre, vad det gäller andra ogräs är svårt att uttala sig om.
- * Certifierat utsäde minskar risken för ogräs

Tack för mig
Har ni några frågor?

Ni når mig på
lotta@hjortshaga.se

